

Sygn. akt VI U 114/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Joanna Napiórkowska – Kasa

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania M. F.

przy udziale zainteresowanych I (...) Liceum Ogólnokształcącego im. E. B. w W., (...) sp. z o.o. w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 22 stycznia 2020 roku, znak: (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o zasiłek chorobowy i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 22 stycznia 2020 roku, znak: (...) w ten sposób, że uchyła zobowiązanie M. F. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okresy od 2 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, za dzień 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku w kwocie 1.056,03 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt sześć złotych 03/100) wraz z odsetkami do dnia doręczenia decyzji do dnia zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VI U 114/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 stycznia 2020 roku znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił M. F. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 2 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, za dzień 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku jednocześnie zobowiązując ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za te okresy w kwocie 1.056,03 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia niniejszej decyzji do dnia zwrotu.

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że w okresach powyższych odwołująca się wykonywała pracę na rzecz płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W.. Wobec czego nie ma prawa do zasiłku chorobowego, a pobrany zasiłek chorobowy jako nienależny podlega zwrotowi.

(decyzja z dnia 22 stycznia 2020 roku – a.r.)

Od powyższej decyzji M. F. złożyła odwołanie wnosząc o przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego za cały sporny okres oraz uchylenie zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W uzasadnieniu podała, że nie wykonywała pracy w spornych okresach. Nadto twierdziła, że nie była pouczona o tym, że ewentualnie wykonywanie pracy w okresie zwolnienia lekarskiego spowoduje, że będzie musiała zwracać pobrany zasiłek.

(odwołanie – k. 1-2)

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na zasadność decyzji oraz podnosząc, że odwołująca się wykonywała pracę w okresach spornych co zostało ustalone na podstawie informacji uzyskanej od (...) Sp. z o.o. w W..

(odpowiedź na odwołanie – k. 18-21)

W toku postępowania Sąd zawiadomił I (...) Liceum Ogólnokształcące im. E. B. w W. oraz (...) sp. z o.o. w W. o toczącym się postępowaniu w sprawie M. F..

(postanowienia – k. 25 i 43)

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca się była zatrudniona w Zespole Szkół (...)im. E. B..

W okresie od 1 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, w dniu 25 maja 2017 roku, oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku była niezdolna do pracy. Zasiłek chorobowy wypłacił jej płatnik składek u którego była zatrudniona.

(pismo płatnika składek Zespołu Szkół z daty 18 grudnia 2018 roku – a.r.; zaświadczenia lekarskie (...) a.r.)

Odwołująca się będąc jednocześnie zatrudniona na podstawie umowy o pracę u płatnika składek Zespół Szkół (...) im. E. B. miała jednocześnie zawartą umowę o świadczenie usług z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Na podstawie tej umowy świadczyła usługi w postaci wykonywania zadań w zakresie nauczania przedmiotu matematyka w klasach pierwszych w Liceum (...)z Oddziałami Dwujęzycznymi przy Warszawskiej Szkole (...), była zobowiązana do prowadzenia zajęć na zastępstwo w: Liceum (...). Gimnazjum (...)z Oddziałami Dwujęzycznymi, Liceum Ogólnokształcącym (...).

W roku 2016/2017 odwołująca, co do zasady wykonywała pracę we wtorki i piątki. Odwołująca otrzymała wynagrodzenie za okresy 2-8 grudnia 2016 roku (14 godzin), 19-25 maja 2017 roku (13 godzin) oraz 5-8 czerwca 2017 roku (6 godzin). Umowa zlecenia była realizowana w dniach 16 września 2016 roku, 2 i 7 grudnia 2016 roku, 19 i 23 maja 2017 roku oraz 6 czerwca 2017 roku.

(pismo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. z daty 21.05.2020 r. – k. 37; pismo płatnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. z daty 26.09.2018 r. – a.r.)

Odwołująca się nie wykonywała pracy na rzecz Stowarzyszenia (...)w okresie od 1 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku i od 19 maja 2017 roku do 25 maja 2017 roku.

(pismo z daty 12.09.2018 r. – a.r.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego. Autentyczność dokumentów nie została zakwestionowana przez żadną stronę procesu. Sąd nie miał podstaw do uzupełniania postępowania dowodowego z urzędu. W zakresie tego, że odwołująca się była pouczona o tym, że świadczenia pracy w okresie zwolnienia lekarskiego Sąd stwierdził, że organ rentowy nie przedłożył żadnych dokumentów zawierających stosowne pouczenie o tym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie w części.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2017.1368 j.t. z późn. zm.) ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej

niezdolności do pracy pracą zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Przesłanki powodujące utratę prawa do świadczenia mają charakter niezależny, odrębny. Wystarczy więc, że w czasie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony wykonuje "pracę zarobkową" i nie jest niezbędne, aby była ona niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego. Wynika to z jednoznacznej treści przepisu, który wyraźnie wskazuje na te dwie przesłanki i nie łączy ich w żaden sposób (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r. I UK 154/04).

W toku postępowania dowodowego Sąd ustalił na podstawie dokumentów, że odwołująca się wykonywała pracę zarobkową dniami 2 i 7 grudnia 2016 roku, 19 i 23 maja 2017 roku oraz 6 czerwca 2017 roku realizując zawartą umowę zlecenie (o świadczenie usług). Za świadczenie usług w zakresie nauczania na podstawie umowy cywilnoprawnej odwołująca się otrzymała od płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wynagrodzenie za wykonane zlecenie. Oznacza to tym samym, że skoro wykonywała pracę w okresie niezdolności do pracy na rzecz płatnika składek, czyli w okresach od 1 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, od 19 maja 2017 roku do 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku to traci prawo do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okresy, za które wnioskuje o taki zasiłek, czyli za okres od 2 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, za dzień 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku. Sąd rozpoznając tę sprawę uznał, że odwołująca nie zdołała wykazać tego, że nie wykonywała pracy we wskazanych przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. dniach. Twierdzenie, że wykonywała pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej w innych dniach pozostawało bez pokrycia, odwołująca nie przedłożyła w tym zakresie żadnego materiału dowodowego, a nadto nie składała w tym zakresie wniosków dowodowych aby zakwestionować oświadczenie zawarte w pismach płatnika składek złożonych do akt sprawy oraz do akt organu rentowego. Ponadto nie jest dla Sądu wiarygodnym, że zleceniobiorca miałby otrzymywać wynagrodzenie za pracę w konkretnych wskazanych dniach przy założeniu, że stanowiło to odpracowanie określonych dni. Odwołująca nie wykazała tego, że w rzeczywistości otrzymując wynagrodzenie za dni: 2 i 7 grudnia 2016 roku, 19 i 23 maja 2017 roku oraz 6 czerwca 2017 roku realizując umowę zlecenie w rzeczywistości wykonywała pracę w innych dniach.

Wobec czego odwołanie zmierzające do przyznania M. F. prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy i dzień 25 maja 2017 roku podlegało oddaleniu.

Odnośnie żądania zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 2 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, za dzień 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku w kwocie 1.056,03 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia niniejszej decyzji do dnia zwrotu Sąd zważył jak niżej. Zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy zasiłkowej osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Podstawowym warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie podlega zwrotowi w myśl art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej, jest po pierwsze, brak prawa do świadczenia oraz po drugie, świadomość tego osoby przyjmującej to świadczenie, płynąca ze stosownego pouczenia. Obie te przesłanki wystąpić muszą w trakcie pobierania świadczenia, a nie po zaprzestaniu jego wypłaty. Organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął

świadczenie w złej wierze wiedząc, że mu się nie należy, co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też tej osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. W prawie ubezpieczeń społecznych "świadczenie nienależnie pobrane", to nie tylko "świadczenie nienależne" (obiektywnie, np. wypłacane bez podstawy prawnej), ale także "nienależnie pobrane", a więc pobrane przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określone działania (zaniechania). Kwestia zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z ubezpieczenia chorobowego uregulowana została także w art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej, zgodnie z którym w przypadku pobrania nienależnego świadczenia z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych zasiłków bieżących lub innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przepis ten nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ustawy systemowej, bowiem żaden z przepisów ustawy zasiłkowej nie reguluje odmiennie niż art. 84 ust. 2 ustawy systemowej kwestii zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Inaczej mówiąc, art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie reguluje odmiennie okoliczności przemawiających za uznaniem świadczenia za pobrane nienależnie niż czyni to art. 84 ust. 2 ustawy systemowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11, LEX nr 1227962; z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 212/13, OSNP 2015 nr 3, poz. 40; czy z dnia 19 lutego 2014 r., I UK 331/13, OSNP 2015 nr 6, poz. 83).

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. wyroki z dnia 26 kwietnia 1980 r., II URN 51/80 - OSNCP 1980 Nr 10, poz. 202, oraz z dnia 10 grudnia 1985 r., II URN 207/83 - PiZS 1986 nr 3, s. 71), stwierdza się, że brak pouczenia świadczeniobiorcy o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych zwalnia go z obowiązku zwrotu świadczeń pobranych mimo istnienia tych okoliczności, choćby nawet mógł powziąć o nich wiadomość z innych źródeł. Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym, samo zaś pouczenie powinno być wyczerpujące, zawierające informację o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach zawieszalności prawa do świadczeń. Brak pouczenia zwalnia bowiem osobę bezpodstawnie pobierającą świadczenia z obowiązku ich zwrotu. Pouczenie takie nie może być abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń. Pouczenie takie bowiem nie mogłoby być uznane za należyte i rodzące po stronie świadczeniobiorcy obowiązek zwrotu świadczenia.

Z ustaleń dokonanych przez Sąd rozpoznający sprawę wynika, że odwołująca się wbrew temu, co twierdził organ rentowy nie miała świadomości, że wykonywanie jakiegokolwiek aktywności zawodowej pojmowanej, jako praca zarobkowa w okresie niezdolności do pracy i pobierania zasiłku chorobowego. Organ rentowy zgodnie z ogólną zasadą ciężaru dowodów zgodnie za art. 6 k.c. powinien wywodzić określone skutki prawne ze swojego twierdzenia udowodnić to stosownymi dowodami np. w postaci dowodów z dokumentów. W aktach sprawy i aktach organu rentowego dotyczącego postępowania przed ZUS brak jest jakiegokolwiek dowodu świadczącego o tym, że organ rentowy udzielił odwołującej konkretnego, czy też nawet abstrakcyjnego pouczenia o przepisach, w tym art. 17 ustawy zasiłkowej. Odwołująca się podnosiła w toku postępowania, że nie miała wiedzy o tym, że nie ma prawa do pracy w okresie zwolnienia lekarskiego u innego płatnika składek. Sąd ze względu na całokształt materiału dowodowego i brak aktywności ZUS w tym zakresie przyjął za prawdziwe twierdzenia i stanowisko odwołującej. Skoro, więc odwołująca się nie została pouczona o tym, że nie może wykonywać pracy zarobkowej w okresach niezdolności do pracy czyli: od 1 grudnia 2016 roku do 8 grudnia 2016 roku, od 19 maja 2017 roku do 25 maja 2017 roku oraz od 5 czerwca 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku to organ rentowy nie może od niej żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 1.056,03 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia niniejszej decyzji do dnia zwrotu.

O powyższym orzeczono jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)